

České země ve stínu papežsko- koncilního schizmatu (1439–1449)

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Evžen IV. a ferrarsko-florentský koncil

- Dne **8. 1. 1438** je z popudu Evžena IV. zahájen **koncil ve Ferrare**, který anuluje veškeré budoucí dokumenty basilejského koncilu a následně **exkomunikuje jeho členy**
- **Duben 1438**: zahájena jednání o unii s řeckou delegací, spornými body *filioque*, **očistec** či **papežský primát**
- Sněm za souhlasu obou stran přesunut z kraje r. **1439** do Florencie, kde dojednána proslulá **florentská unie**
- Florentský sněm **ukončen r. 1445**, aniž by se reálně uvažovalo o následování klíčového ustanovení dekretu *Frequens*

Felix V. a basilejský koncil

- Dne 14. 2. 1438 zvolen předsedou basilejského koncilu francouzský kardinál **Ludvík Aleman**
- Poté, co koncil **prohlásil Evžena IV. za sesazeného** (červen 1439), byl 5. listopadu novým papežem zvolen laik a **savojský vévoda Amadeus VIII.** pod jménem **Felix V.**
- Po delším váhání nabídku přijal a v červenci **1440** byl Alemanem vysvěcen na papeže
- Během svého pontifikátu (do r. 1449) oficiálně **uznán v relativně málo zemích** (Savojsko, Bavorsko, Tyroly...)

Poslední papežské schizma

Role basilejského sněmu v českých zemích (1438–1446)

- **Albrecht Habsburský zachoval neutralitu** – v květnu 1438 vyslechl jak posly basilejského koncilu, tak Evžena IV., na požadavek Evženovy suspenze a zákazu účasti ve Ferrare nepřistoupil
- 4. července 1440: **basilejští zrušili volbu Rokycany**, jejich kandidátem se stává **Mikuláš Jindřichův**, jenž byl spolu s Křišťanem z Hradce Králové poslán 6. listopadu do Čech
- V únoru 1441 reaguje sněm v Praze na požadavky koncilu slovy „***aby kompaktáta potvrzena byla miestem i časem***“, v září r. 1442 se od koncilu odklání Oldřichova strana
- V r. 1446 se k Římu **přiklání Fridrich III.** i většina říšských knížat, což ovlivnilo jak české katolíky, tak i pražskou univerzitu

Vyslání českého poselstva do Říma r. 1446

- Na konci r. 1446 vysláno **do Říma** poselstvo s cílem dvojího uznání: **basilejských kompaktát** a **Rokycanovy hodnosti**
- Přijati nakonec **Mikulášem V.** na začátku r. **1447**, několikatýdenní jednání však bylo zejména v režii **Jindřicha Kalteisena**
- *„Item ten doktor řekl, že přijímati tělo božie pod jednu zpuosobú aneb pode dvěma není přikázání božie. Item však vám neposvěťí Rokycany, **leč toho kalicha ustúpíte**. Item, ať Rokycana sám jest před papežem přítomen; bylť jest hlava všech bluduov v Basileji, takli jest ještě, ať se z těch věcí vyvede a očistí (...) **Item zdali chcete k Felixovi a k koncilium?** Od něho nic nevezmete, neb sám nic nemá; což vám ten dá?“*

Legace Juana Karvajala r. 1448

▪ 6. května mu byly předloženy na Staroměstské radnici utrakvistické požadavky: 1) „*de archiepiscopo, ut faciat Rokeczanum*“, 2) „*quod communio confirmetur*“, 3) přiměnění Fridricha III. k vydání Pohrobka do Čech, 4) „*ut confirmet compactata*“

▪ „*Diximus (...) quod nobis confirmaret in archiepiscopum Rokocanum; si autem noluerit, convertemus nos ad Felicem et ad concilium.*“

▪ Karvajal si vyžádal originály kompaktát, během května svým antikališnickým vystupováním pobuřoval veřejnost a kompaktáta vydal až během odjezdu v Benešově

▪ Petr z Mladoňovic: „*Pane legáte, nepotvrdíte-li nám přijímání pod obojí a Rokycany z arcibiskupa, (...) uslyšíte divné věci o tomto království.*“

Pád konzervativní Prahy

- Po Filibertově smrti (1439) stáli v čele pražského utrakvistického kléru **Jan z Příbramě** a **Prokop z Plzně**
- V r. 1448 nově ustanovená **Poděbradská jednota** pomýšlí na obsazení Prahy a znovuuvedení Rokycany na týnskou faru
- **3. září Praha úspěšně dobytá**, Jan Papoušek ze Soběslavi prchá do Jindřichova Hradce, Jan z Příbramě krátce na to umírá, Prokop z Plzně zůstává až do své smrti r. 1457 (konvertuje ke katolíkům?)
- Právě v této atmosféře **vyhotoven proslulý Budyšínský rukopis**, aktualizující husitské skladby z r. 1420 (např. Hádání Prahy s Kutnou Horou)

Lausanne: epilog basilejského koncilu (1448–1449)

- Po poradě s Evženem IV. **nařídil Fridrich III.** basilejské městské radě, aby schizmatický a minimální autoritou disponující koncil **ve svých hradbách netrpěla**
- **Červen 1448:** zástupci basilejského koncilu se **přesouvají do Lausanne**, v této době již Felix V. zvažuje rezignaci, k níž nakonec došlo **7. dubna 1449**
- **Poslední zasedání** basilejsko-lausannského koncilu proběhlo **25. dubna 1449**
- *„Et iam durat annis XIII contencio paparum, scilicet **Felicis Basiliensis et Eugenii successorisque sui Nicolai**, qui est Rome, sub quibus **divisa est ecclesia Romana in duas precise equales partes.**“* (M. Lupáč: *De quinque sedibus*, 1448)